



FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 42. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 12. juni 2020

Tidspunkt: kl. 08.00

Sted: vær. 2-133 og Microsoft Teams

Til stede: Lars Aslan Rasmussen (S), næstformand, Tanja Larsson (S), Henrik Møller (S), Jens Rohde (RV), Nils Sjøberg (RV), Sofie Carsten Nielsen (RV), Halime Oguz (SF), Rasmus Nordqvist (SF), Søren Søndergaard (EL), Victoria Velásquez (EL), Jan E. Jørgensen (V), Kim Valentin (V), Morten Messerschmidt (DF), Katarina Ammitzbøll (KF) og Peter Seier Christensen (NB).

Desuden deltog: Udenrigsminister Jeppe Kofod og erhvervsminister Simon Kollerup.

Lars Aslan Rasmussen fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Uformel videokonference for EU's udenrigsministre den 15. juni 2020

EEU alm. del (19) – bilag 729 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren forelagde videokonferencens eneste dagsordenpunkt om transatlantiske relationer til orientering.

1. EU/USA

– *Politisk drøftelse*

Videokonference 15/6-20 - udenrigsanliggender – bilag 1 (samlenotat)

Udenrigsministeren: Jeg vil på mødet sammen med mine EU-kolleger have et videomøde med USA's udenrigsminister, Mike Pompeo. Mødet vil fokusere på aktuelle udenrigspolitiske emner, hvor en styrket dialog og samarbejde med USA er særdeles vigtigt. For USA er og bliver Europas vigtigste allierede og EU's vigtigste samarbejdspartner i håndteringen af globale udfordringer. Jeg er derfor meget tilfreds med, at mødet er kommet i stand.

Det er afgørende, at EU har en åben dialog med USA, ikke mindst om håndteringen af den igangværende pandemi og dens globale konsekvenser. Nok er der udenrigspolitiske områder, hvor vi har en anden tilgang end USA, men det centrale er, at vi kan have en åben drøftelse, hvor vi kan finde transatlantiske løsninger på de fælles udfordringer, og hvor vi kan drøfte de emner, vi ser forskelligt på. Så står vi stærkt.

Et centralt emne for drøftelsen med Pompeo forventes at være håndteringen af covid-19. I en situation med en global pandemi er internationalt samarbejde og koordination afgørende. Her

har WHO en helt central rolle. Udmeldingerne fra USA, som er WHO's største donor, er derfor dybt bekymrende. EU har med dansk opbakning opfordret USA til at genoverveje beslutningen. Sammen med resten af EU har Danmark været med til vedtagelsen af den EU-ledede resolution fra Verdenssundhedsforsamlingen, som sikrer bred støtte til WHO, samt taget initiativ til at iværksætte de første skridt til en international evaluering af den globale håndtering af covid-19. Den vil sikre erfaringsopsamling og give os en bedre forståelse af WHO's rolle.

Ud over de direkte konsekvenser af covid-19 foregår der fortsat en kamp om narrative, og vi har set en stigning i spredningen af mis- og desinformation. I dag indgår påvirkningskampagner og desinformation i nogle landes værktøjskasser – og er dermed blevet en fast bestanddel af den sikkerhedspolitiske virkelighed, vi opererer i.

Og vi skal ikke tage fejl – desinformation gør konkret skade: Borgere styres væk fra objektiv information, livsvigtig behandling og sundhedsfaglig rådgivning. Samtidig har statslige påvirkningskampagner til hensigt at undergrave vores sammenhold og tillid til hinanden – både i vores samfund og mellem allierede og partnere i NATO og EU. Det kalder på styrket samarbejde i EU og med vores tætteste allierede, herunder USA.

Et af de andre centrale emner forventes at være Kina. For Danmark er det vigtigt, at EU fremhæver ønsket om et tæt og stærkt transatlantisk samarbejde om håndteringen af Kina. Det har vi brug for – og det tilsiger vores tætte og fundamentale sikkerheds- og værdipolitiske fællesskab med USA, at vi har. Her må vi opfordre USA til et konstruktivt engagement også inden for de multilaterale institutioner.

Danmarks og EU's bekymringer er i høj grad de samme som USA's. Det gælder ikke mindst vedrørende Kinas handelspolitiske ageren. Her ønsker vi styrket transatlantisk samarbejde og dialog; men vi må samtidig understrege over for USA, at handelspolitiske udfordringer bør håndteres multilateralt ved bl.a. at samarbejde om at reformere og styrke WTO. Det er heller ikke gavnligt for samarbejdet, når USA pålægger ekstra told på europæiske varer.

Værdipolitisk deler vi bekymringerne angående menneskerettighedssituationen, herunder i Xinjiang og Tibet, og vigtigheden af at beskytte fundamentale rettigheder – ikke mindst i Hongkong.

Også hvad angår den mellemøstlige fredsproces, er dialogen med USA vigtig. Fra EU's side ses et behov for at påvirke den amerikanske forståelse af situationen. Samtidig står det tydeligt klart, at en fredsftale ikke kan blive en realitet uden USA – lige som den heller ikke kan blive det med USA alene.

På den uformelle videokonference for EU's udenrigsministre for en måned siden havde vi en bred og nyttig drøftelse. EU's udenrigsrepræsentant, Josep Borrell, udsendte efterfølgende et klart budskab om, at en eventuel israelsk annektering af områder af Vestbredden vil udgøre en klar overtrædelse af folkeretten.

Dialogen med USA er et vigtigt element i forsøget på at fastholde dialogen med de centrale aktører – uden at tilsidesætte folkeretten og de internationale beslutninger, som FN og EU har som udgangspunkt for en fredsløsning.

Når det kommer til det østlige nabolik, deler EU og USA analysen: Vi har en fælles interesse i demokratiske, fremgangsrigte og uafhængige naboer mod øst. Samtidig udgør Rusland fortsat en betydelig udenrigs- og sikkerhedspolitisk udfordring. USA og EU arbejder tæt for at sikre reformer og generel modstandskraft i landene mellem EU og Rusland.

Danmark har en særlig rolle i reformprocessen i Ukraine, og et solidt partnerskab mellem Ukraine, EU og USA giver det bedste fundament for reformsporet. Centrale budskaber på videomødet vil derfor dels være vigtigheden af i fællesskab at bistå vores østlige naboer med at styrke deres reformer og modstandskraft; dels, at behovet for sammenhold i EU og NATO om en tosporet tilgang til Rusland er større end nogensinde.

Covid-19 har accelereret en række af de udenrigspolitiske kriser, verden står over for, og langt størstedelen vil vi kun kunne håndtere i et tæt transatlantisk partnerskab. Jeg er derfor glad for, at EU's udenrigsministre på dette tidspunkt får lejlighed til en drøftelse med udenrigsminister Pompeo, som forhåbentlig vil bidrage til større transatlantisk fodslag i håndteringen af disse udfordringer.

Rasmus Nordqvist var imponeret over diplomatiets sprog. Men var det mon spildte ord på USA? Amerikanerne syntes nemlig ikke at reagere på budskaberne. Kunne man gøre beskeden tydeligere, hvad angik Israel og Palæstina? Der var en vis sandsynlighed for, at Israel en måned senere ville tage skridt til at annektere Vestbredden, hvilket ikke bare var i strid med folkeretten, men også ville udgøre endnu en bombe i fredsprocessen. Man kom – som ministeren sagde – ikke videre uden USA, men så gjaldt det også om at få beskeden til at sive ind hos Det Hvide Hus.

Søren Søndergaard var enig med Rasmus Nordqvist. Kunne man i øvrigt forestille sig at afholde sådan en videokonference med USA uden at omtale den aktuelle situation i USA med omfattende politivold mod sagesløse med dødsfald til følge; politikorps, der får beskåret bevilningerne, fordi de optrapper volden snarere end at dysse den ned; nedlæggelse af hele politikorps og oprettelse af nye.

Han henviste derefter til en formulering i samlenotatet om, at mængden af mis- og desinformation var steget som følge af pandemien. Kunne ministeren give konkrete eksempler? Søren Søndergaard kunne godt selv komme på nogle, men det var efterhånden blevet en stående vending i samlenotaterne, så regeringen burde pege på noget konkret, så man kunne være sikker på, at det ikke bare endte med at blive en floskel.

Kim Valentin var enig med Søren Søndergaard i, at det var svært at forestille sig en aktuel videokonference med udenrigsminister Pompeo, uden at urolighederne i USA blev berørt.

Han betonedede det vigtige i, at den demokratiske verden holdt sammen under en krise, hvor der spilles på frygt, og hvor frihedsrettigheder nemt kan komme under pres. Hvad var EU's holdning til situationen i Hongkong og Kinas knægtelse af rettigheder der? Hvor var man på vej hen?

Morten Messerschmidt udtrykte overraskelse over Søren Søndergaards ønske om at få situationen internt i USA bragt op. Den var ganske vist rystende, men volden var ekstraordinær i USA, mens den i Kina var normalen. Han ville betegne Kina som et regulært totalitært voldsregime, og når Rådet havde skullet mødes med kinesiske repræsentanter, mindedes han ikke, at hverken Enhedslisten havde krævet situationen internt i Kina omtalt. Der var derfor tale om dobbeltmoral hos venstrefløj, når den nu ville have urolighederne i USA diskuteret med Pompeo.

Han mindede om, at det ikke kun var USA og præsident Trump, der havde kritiseret den måde, WHO bliver drevet på. Den japanske finansminister og vicepremierminister, Taro Aso, havde således netop udtalt, at det ville være passende, om man omdøbte WHO til *Chinese Health Organization*. Der var ifølge Morten Messerschmidt ingen tvivl om, at WHO slet ikke havde behandlet Kina med den fornødne hårdhed og konsekvens, som coronasituationen til sagde. Han mindede om, at de første meldinger fra whistleblowers fra Wuhan-regionen ikke førte til de påkrævede indrapporteringer fra Kina til WHO; i stedet forsvandt whistleblowerne. Det duede ikke – man kan ikke bekæmpe pandemier, når en af verdens førende magter skjuler sandheden. Kinas opførsel var en af hovedårsagerne til, at situationen var kommet ud af kontrol.

Morten Messerschmidt karakteriserede de aktuelle begivenheder i Hongkong som endnu et bevis på Beijings modbydelige brutalitet. Han havde ingen tillid til den måde, hvorpå man hidtil havde ført dialog; EU måtte nu kaste handskerne og holde op med at behandle Kina som en hyggepartner. Vestens afhængighed af Kina var et stort problem. En ny rapport havde netop vist, at USA, Canada, Storbritannien, Australien og New Zealand aktuelt var afhængige af Kina inden for 250 produktkategorier af kritisk karakter. Han bad de tilstedeværende om at forestille sig, hvis der havde været tale om Sovjetunionen under Den Kolde Krig i stedet; forskellen var blot, at Sovjetunionen aldrig opnåede samme økonomiske og militære magtposition. Nu stod man i en gryende koldkrigssituation med Kina. Strategien måtte ændres med det samme – Europa skulle mindske sin afhængighed af Kina. For nylig var Australien blevet udsat fra sanktioner fra Kina efter at have formastet sig til at kritisere Kinas håndtering af covid-19. Det duede ikke. Selv Tyskland var bange for sanktioner over Kina, men den pris, Vesten måtte komme til at betale for et opgør, ville blive opvejet fuldt ud af en manglende afhængighed af Kina – en stat, som ikke ville blive svagere i de kommende år. Kinas magt voksede tværtimod, og landet var blevet selvsupplerende med våben.

Morten Messerschmidt opfordrede således udenrigsministeren til ved mødet med Pompeo at fokusere på det vigtige, som ikke var den akutte situation i USA, men den permanente i Kina. Det gjaldt om at få etableret en transatlantisk alliance med en musketered som i NATO, hvor man står skulder mod skulder, sådan at kinesiske modreaktioner mod ét vestligt land ville blive betragtet som en handling rettet mod alle vestlige lande. Handling – en transatlantisk alliance mod Kina – var nødvendig for at forhindre, at fremtidige vestlige generationer skulle vokse op på det kinesiske diktators præmisser.

Jens Rohde advarede mod Morten Messerschmidts hårde tilgang. Det kunne blot gøre ondt værre at isolere Kina. Han karakteriserede EU som en økonomisk softpower, hvis regler og værdisæt har tendens til at blive globalt normsættende – som på GDPR-området – men kommer til kort i spørgsmål, der involverede territoriale konflikter.

Det var i øvrigt en kunstig modsætning, Messerschmidt stillede op, når han sammenlignede kritik af USA med kritik af Kina. Det er vigtigt for EU at forsvare fælles værdier og interesser på egne præmisser, hvilket fordrer et stærkt transatlantisk samarbejde, men også retten til at kritisere USA, når det er påkrævet.

Snarere end en analyse af situationen og et svar på, hvor EU stod i spørgsmålet om Hongkong – det var velkendt – var han interesseret i regeringens holdning til, hvordan det europæiske udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske samarbejde skulle udvikle sig.

Udenrigsministeren svarede Rasmus Nordqvist, at EU klart havde udtrykt sin holdning om Mellempøsten: Folkeretten skal respekteres, og man går ind for en forhandlet tostatsløsning. Ministeren var enig med Rasmus Nordqvist i, at EU skulle spille en rolle, og udenrigsministrene havde da også diskuteret spørgsmålet i Rådet ved gentagne lejligheder. Det var også vigtigt at have USA inddraget. Den tidligere kvartet, som var med til at skubbe på fredsprocessen, mindede om de løsninger, der skulle til. USA's seneste udspil var i gældende udformning derimod ikke i overensstemmelse med folkeretten eller FN's og EU's internationale beslutninger om fredsprocessen. Der var behov for reelle forhandlinger, EU ville gerne engagere sig, hvorfor han ville tage emnet op med udenrigsminister Pompeo.

Til Søren Søndergaard sagde ministeren, at EU og USA som tætte partnere altid har ærlige og åbne drøftelser. Over for venner skal man kunne udtrykke, når man er bekymret, og en bred kreds af EU-lande havde da også afgivet en fælleserklæring, der lægger vægt på den alvorlige situation, genbekræfter OSCE's fælles principper og forpligtelser, fremhæver vigtigheden af retten til fredeligt at forsamle sig og en presse, der kan arbejde frit. Erklæringen udtrykker i øvrigt fuld tillid til, at de amerikanske myndigheder ville sørge for at opretholde retssikkerheden. Hovedemnet for det forestående møde med udenrigsminister Pompeo var ikke desto mindre udenrigspolitisk dialog og samarbejde.

Som svar på spørgsmålet om dokumentation for øgningen af mis- og desinformation som følge af pandemien henviste ministeren til en nyudgiven rapport fra EU's taskforce til overvågning

af netop mis- og desinformation. Statsstøttede påvirkningskampagner var med til at skabe narrativer i udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Derfor skulle man styrke indsatsen mod aktørerne bag sådanne påvirkningskampagner mod EU. Fokus havde i mange år været rettet mod Rusland, men andre aktører gjorde i stigende grad brug af lignende kampagner.

Ministeren var enig med Kim Valentin i vigtigheden af transatlantisk sammenhold. Hele formålet med mødet med Pompeo var netop at understrege nødvendigheden af et sammenhold mellem Europa og USA i globale sikkerheds- og udenrigspolitiske spørgsmål. Det betyder ikke, at EU og USA altid er enige om midlerne – f.eks. så EU i modsætning til USA atomaftalen med Iran som en trædesten til at forhindre iranske atomvåben og et oprustningskapløb i Den Persiske Golf. Men målet om at forhindre det var man fælles om.

Om Hongkong sagde han, at regeringen løbende havde taget emnet op i EU-regi, ligesom EU søgte at bidrage til løsningen af konflikten ved løbende at understrege de principielle positioner, såvel offentligt som ad diplomatiske kanaler. EU stod fast på grundlæggende rettigheder, herunder retten til ytrings- og forsamlingsfrihed, deeskalering af volden og retten til fredeligt at demonstrere. Den tilgang ønskede regeringen at fortsætte. EU's udenrigsministre havde den 29. maj drøftet situationen i Hongkong og havde efterfølgende i fællesskab udtrykt alvorlige bekymring over Kinas vedtagelse af forslaget om en national sikkerhedslov for Hongkong, som ikke er i overensstemmelse med Kinas internationale forpligtelser eller Hongkongs forfatning. Beslutningen risikerede at underminere beslutningen om "ét land – to systemer" og Hongkongs udstrakte autonomi. EU og regeringen anerkendte, at området er en del af Kina, og fandt, at samarbejdet med Kina skulle bygge på gensidig respekt og tillid. Desværre såede Kinas aktuelle beslutning yderligere tvivl om landets vilje til at opretholde sine internationale forpligtelser. Ministeren havde personligt ved flere lejligheder understreget behovet for, at konflikten blev løst gennem demokratisk dialog og med fredelige midler. Den seneste udvikling ændrede ikke ved det grundsynspunkt – tværtimod. EU og Danmark måtte markere sine holdninger klarere.

Han understregede samtidig vigtigheden af, at EU generelt stod sammen over for Kina – agerer medlemslandene alene, står de svagere. For EU var Kina på én gang en samarbejdspartner, en konkurrent og en systemisk rival. Og skulle man nå målene på klimaområdet – som formuleret i Parisaftalen – var det vigtigt med Kinas engagement.

Hvad angik verdenshandelen, ønskede EU, at Kina respekterede ånden og reglerne i WTO. Til sikring heraf støttede regeringen en reform til styrkelse af WTO og fælles spilleregler, og man understregede vigtigheden af at fastholde princippet om reciprocitet: Når Kina har adgang til europæiske markeder, skal Europa også have adgang til de kinesiske.

Regeringen var uenig i, at man skulle forlade WHO – tværtimod handlede det om at engagere sig der. WHO er en vigtig global aktør i indsatsen for at lede og koordinere den globale sundhedsindsats, og covid-19 havde om noget vist, hvor afgørende internationalt samarbejde er og bliver. Udmeldingerne fra USA, WHO's største donor, betegnede han som dybt bekymrende.

Et WHO uden USA som medlem ville have negative konsekvenser ikke bare for organisationen, men også for den generelle indsats mod alvorlige sygdomme, ikke mindst i udviklingslandene. Derfor havde EU taget initiativ til at iværksætte de første skridt til en international uafhængig evaluering af håndteringen af covid-19.

Svaret til Jens Rohde lød, at EU ikke blot er en softpower, men en transformativ magt, der indirekte, bl.a. via krav i handelsaftaler, kan være med til at fremme retsstater, demokrati, transparens og åbenhed i andre dele af verden. Det ville kun blive vigtigere fremover, så regeringen kæmpede talte for en større rolle for EU på den globale scene. En af forudsætningerne herfor er et tæt transatlantisk samarbejde, som man havde set det med sanktioner over for Rusland på grund af landets manglende efterlevelse af Minskaftalen.

Rasmus Nordqvist var enig i, at ministeren beskrev forholdene, som de burde være, men i realiteten var samarbejdet gået fra skidt til værre under præsident Trump. Hvad kunne man hive op af den diplomatiske værktøjskasse næste gang, når de hidtidige metoder nu havde vist sig virkningsløse? USA havde ikke reageret på Israels planer om annektering af Vestbredden trods erklæringen fra EU. Kunne EU ikke blive lidt mere proaktiv og f.eks. fremlægge egne initiativer frem for blot at reagere på USA's fredsplan?

Morten Messerschmidt fik i forlængelse af Rasmus Nordqvists spørgsmål lyst til at spørge, hvad regeringen og EU gjorde for at støtte Israels militær mod Hamas. Det seneste angreb fra Hamas var kun en måned gammelt.

Han var ked af at måtte spolere Jens Rohdes forestilling om en puttenutteverden uden onde mennesker og takkede ministerens for en mere reflekteret holdning. Uden at ville det havde Rohde ramt hovedet på sømmet ved at karakterisere EU som en papirtiger, der er god til resolutioner og skåltaler, men ikke til handling. Ministeren ramte også hovedet på sømmet, når han kaldte Kina en systemisk rival, for der var netop tale om en ideologisk kamp mellem demokrati og individuelle frihedsrettigheder på den ene side og kommunistisk totalitarisme baseret på vold, terror og misinformation på den anden side. Strengt taget var Kina blot lig med Nordkorea plus frihandel.

Han spurgte, hvilke reformer af WTO ministeren sigtede til. Den eneste reform, Messerschmidt anså for nødvendig, var hårde økonomiske sanktioner over for Kina – det eneste, styret havde respekt for. Kina overholdt udelukkende egne regler og opførte sig i den grad grimt over for deres påståede partnere; alle steder prøvede Kina at presse sit værdisæt ned over andre lande, som man endda havde set det med henvendelser til dansk politi om at fjerne demonstranter, styret ikke kunne lide. Hvis ikke Europa satte foden ned, ville landets opførsel aldrig stoppe. Så der var brug for suspensions- og sanktionsmekanismer både i WTO og WHO. Han bad igen ministeren forholde sig til den japanske finansministers karakteristik af WHO som *Chinese Health Organization* – en organisation, der var blevet for blød over for Kina og ikke turde sige fra ligesom i øvrigt alle andre vestlige lande bortset fra USA. Var ministeren enig? Og var han enig i, at det var et stort problem med så stor indflydelse til et regime, der så skruppelløst

betragter informationer som noget, man bare kan forme? – f.eks. som når kinesiske diplomater på Twitter havde forsøgt at plante forestillinger om, at coronavirus i virkeligheden var udviklet af amerikanere og blot dumpet i Wuhan for at genere kineserne.

Nils Sjøberg talte for større opmærksomhed om skæringsdatoen den 1. juli, hvor Israel muligvis ville annektere Vestbredden – og om de alvorlige konsekvenser, det ville få.

Han spurgte, hvad EU konkret ville gøre, hvis USA gjorde alvor af sin udmelding om at forlade WHO. Var der stemning i EU for at opveje den manglende amerikanske finansiering? Eller måtte man leve med et reduceret WHO?

Jens Rohde modsagde Morten Messerschmidt: Der var skam ikke tale om, at Rohde anså verden for at være en puttenutteverden. Men modsat Morten Messerschmidt mente han, at EU skulle spille en stærkere rolle udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitisk. Problemet var, at EU er bygget til at skulle fordele magt, ikke til at opbygge magt. Derfor kommer EU til kort i en multipolar verden. Interessant nok havde det nye rådsprogram fra Tyskland, Portugal og Slovenien et stort fokus dels på en større handelspolitisk rolle til EU og et styrket samarbejde herom med USA, dels på en styrkelse af EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik. Hvordan mente regeringen, at EU kunne komme til at spille en stærkere rolle? Hvilke værktøjer skulle der til, og hvad ville regeringen byde ind med? Og hvilke værktøjer skulle man tage i brug over for amerikanerne? Det var på tide, at regeringen beskrev, *hvordan* den ville gøre tingene – i stedet for bare at sige, *at* de skal gøres.

Søren Søndergaard bad igen ministeren give konkrete eksempler på, at covid-19-situationen havde skabt øget mis- og desinformation. Det var ikke nok at henvise til en rapport. Som sagt var Søren Søndergaard såmænd enig – uenighed var ikke pointen – men han ville opfordre regeringen til at undgå bare at strø om sig med floskler i form af gentagne påstande, som modtageren ikke har en chance for at vurdere baggrunden for, fordi de ikke bliver underbygget med eksempler.

Han gentog desuden sin opfordring om at nævne situationen i USA på mødet med Pompeo. Han medgav, at dagsordenen handlede om transatlantisk samarbejde, men i de seneste år var udenrigs- og indenrigspolitik smeltet sammen – som man havde set det under Muhammedkrisen – og f.eks. Kina brugte begivenhederne i USA som undskyldning for selv at slå hårdt ned og til at kalde Vestens kritik af Kina for dobbeltmoral. Han fandt det vigtigt at sørge for altid at sætte de samme standarder over for alle og påtale, hvad der bør påtales. Ellers svækker det kampen mod diktaturer som Kina og Hviderusland.

Henvendt til Morten Messerschmidt sluttede han af med at afvise, at venstrefløjen skulle være ukritisk over for Kina. Det forholdt sig modsat. Han opfordrede Dansk Folkeparti til at møde op til de kinakritiske arrangementer i Folketinget organiseret af Alternativet, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten – eller til at støtte kinakritiske aktiviteter sammen med de tre partier.

Udenrigsministeren delte Rasmus Nordqvists frustration over, at fredsprocessen i Mellemøsten havde været i så lang tid uden at føre til et resultat. Det eneste bæredygtige var en tostatsløsning, hvor israelerne kan leve sikkert i fred inden for internationalt anerkendte grænser, og hvor palæstinenserne skan få deres egen stat. Der var ikke udsigt til en løsning inden for kort tid, men der forelå dog et amerikansk udspil, som gav mulighed for at tage diskussionen op på ny. EU skulle her spille en vigtig rolle, og emnet blev jævnlige taget op i Rådet. Man prøver at aktivere USA, forhåbentlig i form af noget lig den tidligere kvartet.

Svaret til Morten Messerschmidt lød, at Kina måtte anses for en vanskelig, men vigtig og uomgængelig partner – verdens næststørste økonomi og med knap en femtedel af verdens befolkning. Løsningen var således ikke at vende Kina ryggen, men at forholde sig nøgternt og strategisk til udfordringen, være konsekvent i sine krav og sikre sig de rette instrumenter til at åbne for mere markedsadgang og lige konkurrencevilkår. Derfor støttede regeringen EU's aktive indsats for at reformere WTO, og regeringen arbejdede via EU for at modernisere WTO-reglerne, bl.a. om industrisubsidier. Her håbede EU på et transatlantisk engagement for at sætte styrke bag initiativerne.

Hvad angik WHO, havde EU spillet en vigtig rolle i evalueringen af covid-19-bekæmpelsen og ville komme med anbefalinger til, hvordan verden kan stå bedre rustet til at håndtere lignende pandemier i fremtiden. Det var åbenlyst, at det internationale samfund ikke havde håndteret covid-19 godt nok.

Ministeren var enig med Nils Sjøberg i, at en israelsk annektering af Vestbredden ville få alvorlige følger for den regionale stabilitet og måske desværre også skade Israels stilling i det internationale samfund. EU stod her på folkeretten og internationalt anerkendte principper – og opfordrede til i stedet at genoptage fredsforhandlingerne.

Han var også enig i, at WHO ville stå i en alvorlig situation uden finansiering fra USA. Det var et emne, han ville vende tilbage til.

Henvendt til Jens Rohde sagde han, at de europæiske værdier var under pres, herunder værdier om regelbaseret internationalt samarbejde. Regeringen ønskede derfor at styrke den fælles udenrigspolitik. Her havde den såkaldte Copenhagen 9-gruppe bestående af ni medlemslande – herunder Danmark – spillet en central rolle. Det handlede om at få rådskonklusioner operationaliseret og brugt i dialogen, så de bliver til mere end bare nogle ord på et stykke papir; og om, hvordan EU's forskellige instrumenter – bl.a. de handelspolitiske og bistandspolitiske mfl. – kunne komme mere i spil i styrkelsen af en fælles udenrigspolitik. Herudover skulle EU fortsætte arbejdet på den diplomatiske front med en udenrigsrepræsentant, som kan tage initiativer på vegne af landene. Det var regeringens holdning, at der nok ikke er for meget, EU kan gøre i fællesskab.

2. Eventuelt

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

3. Siden sidst

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

Punkt 2. Uformel videokonference for EU's europaministre den 16. juni 2020

EUU alm. del (19) – bilag 729 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren forelagde alle dagsordenspunkter til orientering.

1. Forberedelse af videokonferencen for medlemmerne af Det Europæiske Råd den 19. juni 2020

– *Politisk drøftelse*

KOM (2020) 0443, KOM (2020) 0445, KOM (2020) 0441, KOM (2020) 0444 og KOM (2020) 0442

Videokonference 16/6-20 – almindelige anliggender – bilag 2 (supplerende samlenotat)

KOM (2018) 0322 – bilag 11 (power point præsentation fra teknisk gennemgang af MFF 4/6-20)

KOM (2018) 0322 – bilag 10 (notat om foreløbige beregninger af statsfinansielle konsekvenser ved MFF forslag)

KOM (2018) 0322 – spørgsmål 37-51

EUU alm. del (19) - svar på spm. 226 om, hvordan regeringen ønsker en sådan genopretningsfond skruet sammen, når den ikke ønsker fælles gældsstiftelse eller økonomiske overførsler mellem EU-lande, fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 228 om, hvilke forpligtelser bør EU-lande leve op til, hvis de skal kunne modtage støtte eller lån fra EU's kommende genopretningsfond, fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 229 om krav om økonomiske reformer til modtagerlandene af EU's kommende genopretningsfond, fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 230 om et fornuftigt kompromis om en genopretningsfond, der skal være rimelig for alle EU-lande, fra finansministeren

EUU alm. del (19) – bilag 418 (udvalgsmødereferat side 617 FO, forhandlingsoplæg vedr. MFF forelagt EUU 31/1-20)

Udenrigsministeren: Det første punkt på dagsordenen for den uformelle videokonference for europaministre er forberedelse af videokonference for medlemmerne af Det Europæiske Råd den 19. juni. Det forventes, at drøftelsen udelukkende vil omhandle den reviderede flerårige finansielle ramme for 2021-2027 – MFF'en – herunder genopretningsinstrumentet.

Kommissionen præsenterede den 27. maj det reviderede overordnede MFF-forslag samt forslag til et genopretningsinstrument som en yderligere respons på covid-19-krisen.

Punktet forelægges til orientering. Finansministeren vil bede Europaudvalget om revideret forhandlingsoplæg på tirsdag.

Derudover har finansministeren afholdt en teknisk briefing om det reviderede MFF-forslag samt genopretningsinstrumentet for udvalget samt finansudvalget den 4. juni. Jeg håber, at udvalget fandt den gennemgang nyttig.

Formandskabet lægger op til, at der på den uformelle videokonference vil være en første drøftelse af Kommissionens udspil blandt europaministrene. Det hilser regeringen velkomment.

Efterfølgende vil Kommissionens pakke, MFF og genopretningsinstrumentet være genstand for den primære drøftelse på det uformelle topmøde blandt stats- og regeringscheferne den 19. juni.

Det er svære forhandlinger, og der har ikke været meget tid til at finde hinanden efter præsentationen af forslagene den 27. maj. Der er derfor ikke lagt op til, at der på mødet den 19. juni vil blive gjort et forsøg på at nå en aftale. I stedet vil der formentlig blive indkaldt til et ekstraordinært topmøde i juli blandt stats- og regeringscheferne for at finde et kompromis, som alle medlemslande kan se sig selv i; men nu må vi se. Vi er gået konstruktivt ind i forhandlingerne for at nå til et godt resultat så hurtigt, som det lader sig gøre. Finansministeren kommer som nævnt til udvalget for at tage revideret forhandlingsoplæg på tirsdag.

Rasmus Nordqvist opfordrede ministeren til at holde den grønne fane højt på mødet, så de andre lande havde noget at holde sig til. Alle lande lod til at ville støtte høje ambitioner på klimaområdet, men der var bare ikke nogen lande, som direkte præsenterede dem. Og Kommissionens seneste udkast var beklageligvis et nøk mindre klimavenligt end det foregående. Det var vigtigt at være offensiv, både når det gjaldt genopretningsplanen, klimamainstreamingen af MFF'en og princippet om "do no harm". Hvis regeringen sørgede for at bringe det op, kunne udenrigsministrenes møde forhåbentlig blive toneangivende for de videre forhandlinger.

Kim Valentin bad ministeren bekræfte, at der var fokus på retsstatsprincipperne i MFF-forhandlingerne. Han slog fast, at Venstre ville have den hjemlige finansiering på plads, før Venstre kunne give mandat.

Herudover spurgte han til grønlandsinstrumentet, som der tidligere havde været afsat 222 millioner til. Nu stod der kun 200 millioner med adgang til puljer. Hvad forventede regeringen, at man kunne få ud af de puljer?

Jens Rohde gav sin fulde opbakning til den pragmatiske måde, regeringen i anden omgang havde valgt at håndtere MFF'en på. Hidtil havde Radikale Venstre ellers været uenige med regeringen både om indhold, taktisk og strategi, men nu udviste regeringen statsmandskab og modenhed. Han bebudede på den baggrund, at Radikale Venstre ville støttede det forhandlingsoplæg, finansministeren ville fremlægge fire dage efter. Med henvisning til Kim Valentins kommentar om finansieringen og andre udmeldinger fra Venstre understregede han vigtigheden af ikke at tage de europæiske budget og den europæiske genopbygning som gidsel i et indenrigspolitisk finanslovsdrama. I øvrigt var det første gang i Danmarkshistorien, at Venstre

havde indtaget det standpunkt, at den hjemlige finansiering skulle sikres først. Han håbede, at Venstre alligevel ville støtte forhandlingsoplægget i sidste ende. Alternativet var vel, at Enhedslisten måtte inddrages, hvilket nok ville føre til en del fodnoter i forhandlingerne, som finansministeren ikke havde behov for.

Kim Valentin indvendte over for Jens Rohde, at der måtte styr på den hjemlige finansiering, fordi det var første gang, at man i MFF'en ville bruge 14.000 mia. kr. Venstre ville gerne være med til at lave et budget – men var også et reelt oppositionsparti, ikke et støtteparti, og stillede derfor tilsvarende kritiske spørgsmål.

Morten Messerschmidt kunne til gengæld meddele, at Dansk Folkeparti ikke havde tænkt sig at støtte forhandlingsoplægget. Det skyldtes bekymring over den fælles hæftelse og direkte bidrag, samt at der blev lagt op til, at Kommissionen skulle opkræve direkte skatter.

Han henviste til samlenotatet, hvoraf det fremgik, at troen på at kunne anvende vetoet var ikkeeksisterende. Når nye traktater skal diskuteres, beroliger man ellers altid befolkningen med, at Danmark har mulighed for at nedlægge veto. Hvorfor ville man ikke anvende det, hvis det blev nødvendigt? Regeringen var vendt på en tallerken siden en uge tidligere. Nu kapitulerede den bare, men hvad var grunden?

Desuden spurgte han, hvorfor der i samlenotatet ingen omtale var af samarbejdet mellem de sparsommelige fire – Danmark, Sverige, Holland og Østrig – som regeringen ellers altid omtalte. Var gruppen da gået i opløsning?

Stadig med reference til samlenotatet bemærkede han, at merudgiften pro anno ville blive 2 mia. for Danmark. Men andre steder stod 6,8 mia. nævnt. Hvilket af estimaterne stemte?

Udenrigsministeren svarede Rasmus Nordqvist, at den grønne omstilling var en mærkesag for regeringen, og man havde en historisk chance for at tage et kvantespring i en situation, hvor der skulle bruges så mange penge på at få genoprettet økonomien. Dette også ud fra en snæver dansk interesse med henvisning til Danmarks kapacitet inden for energieffektiviseringsindustrien, vedvarende energi og grøn omstilling generelt. Et grønt budget kunne altså skabe mange arbejdspladser.

Henvendt til Kim Valentin sagde han, at han ville lade finansministeren gå ned i detaljerne ved forelæggelsen få dage efter. Med hensyn til retsstatsprincippet kunne han dog nævne, at det var en mærkesag for regeringen. Han var glad for den nylige forespørgselsdebat i Folketinget, hvor det blev slået fast, at Folketinget og regeringen stod sammen om, at overholdelse af retsstatsprincipperne skulle kunne kobles til udbetaling af EU-midler – altså med mulighed for konkrete sanktioner, hvis et land ikke overholder principperne.

Han bekræftede, at grønlandsinstrumentet var reduceret en smule fra 222 mio. euro til 200 mio. euro, men at der til gengæld blev givet nye muligheder for at søge andre puljer. Hvad den samlede økonomiske effekt ville blive af det, var for tidligt at sige.

Til Morten Messerschmidt sagde han, at regeringen ikke gik til forhandlingerne for at nedlægge veto, men for at nå et resultat. Der var ikke tale om egentlig afstemning, men om en forhandling, hvor alle skulle blive enige i sidste ende.

Ministeren forklarede, at tallene på side 18 og 21 i samlenotatet angav, at Finansministeriet beregnede det ekstra danske bidrag til at være 6,8 mia. om året, hvad angår MFF'en for 2021-2027. De danske merudgifter på 2 mia. angik den hidtidige ramme for 2014-22.

Han afviste, at samarbejdet mellem de sparsommelige fire skulle være i opløsning.

Jens Rohde var ellers glad for, at henvisninger til de sparsommelige fire var pillet ud, da han ikke mente, at noget sådant principielt hører til i et forhandlingsoplæg: Det er målsætningerne, ikke forhandlingspartnerne, der er vigtige.

Han ville med et pænt ord kalde Kim Valentins fremstilling for en tilsnigelse, for bl.a. var kontingentet lavere i Kommissionens seneste udspil. Og man skulle huske, at det var nettobidraget, der tæller: Danmark får penge tilbage. I 2016 var det 60 pct., og for mange nationalstater er det 90 pct. Desuden mindede han om, at der også ville blive en væsentlig regning at betale i tilfælde af et forhandlingssammenbrud. De tekniske handelshindringer risikerede at skabe en strukturel underminering af det indre marked, som havde givet Danmark et stort BNP. Han spurgte udenrigsministeren, hvad Danmarks nettobidrag til EU var. Og var den danske rabat og en eventuel plastikafgift indregnet i merudgiften pr. år?

Morten Messerschmidt mente at vide, at nettobidraget var 2 mia., idet Danmark fik 18 af de 20 tilbage. Men han indvendte over for Jens Rohde, at der er tale om båndlagte midler; Danmark kan ikke frit disponere over det beløb, der kommer tilbage.

Han forstod godt, at regeringen gik til forhandlingerne for at nå et resultat. Men derfra og så til at springe ud af sin puppe og blive til et helt nyt væsen var der dog et stykke vej. Et par uger forinden ville regeringen ikke gå over 1 pct. af BNI, den ville ikke vide af direkte bidrag, og den afviste EU-skatter. Der måtte være gået et eller andet galt, når regeringen nu pludselig accepterede alle tre ting og ikke ville benytte sig af vetomuligheden.

Kim Valentin slog fast over for Jens Rohde, at MFF'en ikke kunne sammenlignes med en finanslov. Der var tale om væsentlig større beløb – alene på dagens udvalgsmøde var der lagt op til, at udvalget skulle godkende en afsendelse af pæne milliardbeløb. Han indvendte desuden, at det var første gang, landene tager fælles lån på den måde – penge, man først skulle betale 7 år efter i løbet af 30 år. Venstres holdning var, at man skal vide, hvor pengene kommer fra, før man bruger dem.

Søren Søndergaard meldte, at Enhedslisten var klar til at gå i forhandling, hvis regeringen ønskede at fastholde sin oprindelige linje om 1 pct. og skærpe de grønne ambitioner. Det ville naturligvis kræve omprioriteringer på EU-budgettet, men det var der også plads til, hvilket regeringen selv havde gjort opmærksom på.

Jens Rohde følte sig på baggrund af Kim Valentins bemærkninger tvunget til at stille et retorisk spørgsmål til udenrigsministeren. Var det ikke rigtigt, at de fælles lån i genopretningsfonden ville blive påbegyndt i 2028, mens den kommende finanslov angik 2021?

Udenrigsministeren anbefalede at udskyde alle udvekslinger vedrørende forhandlingsoplægget om MFF og genopretningsfonden til tirsdagens forelæggelse ved finansministeren.

2. Forbindelserne mellem EU og Det Forenede Kongerige

– Udveksling af synspunkter

Videokonference 16/6-20 - almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (19) – bilag 544 (fortroligt udvalgsmødereferat side 706, senest behandlet i EUU 21/2-20)

EUU alm. del (19) – bilag 428 (fortroligt udvalgsmødereferat side 640, FO vedr. Brexit forelagt 6/2-20)

Udenrigsministeren: Jeg vil gerne indlede med at takke for et godt teknisk møde i tirsdags om fremtidsforhandlingerne mellem EU og Storbritannien. Jeg er glad for den løbende konstruktive dialog med Folketinget om denne vigtige sag.

Brexit er, som så meget andet, blevet skubbet i baggrunden af coronakrisen over de sidste par måneder. Men uret tikker videre i forhandlingerne, og den allerede stramme tidsplan er blevet strammere endnu på grund af de forsinkelser, corona har medført.

På den kommende videokonference forventer jeg en statusdrøftelse af forhandlingerne med en opdatering fra EU's chefforhandler Michel Barnier. Drøftelsen vil finde sted i kølvandet på den fjerde forhandlingsrunde i sidste uge og forud for videokonferencen for medlemmerne af Det Europæiske Råd den 19. juni, hvor Brexit også forventes at være på dagsordenen. Derudover er der berammet et topmøde mellem EU og Storbritannien senere i juni, hvor man vil gøre status over forhandlingerne.

De første fire forhandlingsrunder har desværre ikke ført til fremskridt på centrale forhandlings-emner som fair konkurrencevilkår (*level playing field*) eller fiskeri. Der er fortsat store forhandlingsknaster, og vi er langt fra at kunne ane konturerne af en aftale. Der er ikke udsigt til noget gennembrud på denne side af sommerferien.

Samtidig afviser den britiske regering fortsat at forlænge overgangsperioden. Det vil sige, at der reelt kun er 5 måneder tilbage at forhandle i, hvis vi skal blive enige om en aftale i 2020. Det bliver nogle intense måneder. Samtidig betyder det, at der er en risiko for et no deal-lignende klippekantsscenario ved årets udgang.

Blandt medlemslandene er der bred opbakning til EU's forhandlingstilgang og til, at EU i den aktuelle forhandlingssituation må stå fast på sit forhandlingsudgangspunkt og fastholde behovet for parallelle fremskridt på tværs af de forskellige forhandlingsspor. Sagt på en anden måde: EU skal ikke acceptere en tilgang, hvor Storbritannien ud fra egne interessehensyn vil vælge og vrage blandt forhandlingsemnerne.

Derudover er der også bred EU-enighed om, at den fælles politiske erklæring om det fremtidige forhold fortsat bør være et referencepunkt for forhandlingerne. Premierminister Boris Johnson har jo selv skrevet under på erklæringen for ganske nylig, selvom han nu forsøger at und-

sige den.

Også fra dansk side støtter vi helt EU's forhandlingstilgang. Hvis vi skal sikre en ambitiøs og bæredygtig aftale med balance mellem rettigheder og forpligtelser, må vi insistere på parallelle fremskridt i forhandlingerne. Det gælder ikke mindst spørgsmålet om britiske forpligtelser på fair konkurrence og opretholdelse af høje standarder. Vi vil ikke gå på kompromis med beskyttelsen af det indre marked. Det gælder også spørgsmålet om fortsat adgang til fiskeri i britisk farvand.

Vi kommer til at vende tilbage til Brexit her i udvalget igen til efteråret, hvor jeg forventer, at emnet på ny vil trænge sig på i toppen af den europæiske dagsorden.

Jens Rohde blev for en gangs skyld bekymret over udenrigsministerens retorik. Hvis begge parter bare besluttede sig for at stå fast på egne standpunkter, ville det ende med et hårdt Brexit. Og premierminister Boris Johnson lod meddele, at han stod stejlt på sit. Det er ellers altid kompromisets kunst, der kendetegner det europæiske samarbejde. Jens Rohde medgav, at ministeren ikke på et offentligt møde kunne afsløre alt, men hvor så regeringen, at EU og Storbritannien havde fælles brudflader?

Kim Valentin havde bemærket, at Storbritannien brugte en gammeldags forhandlingstaktik, hvor man forhandler én ting ad gangen, og hvor det gælder om ikke at blinke først. Men for Danmark betød en fiskeriaftale meget, fordi fiskeriet udgør 1-2 pct. af det danske BNP, og han så en reel fare for, at EU ofrede fiskeridelen på finansdelens alter, fordi man anså fiskeri for en mere lokal problemstilling, der ikke angår alle EU-lande i lige høj grad. Han bad udenrigsministeren tage stilling til den risiko. Og havde ministeren taget højde for, at Danmark risikerede at miste fiskerirettigheder i britiske og norske farvande?

Udenrigsministeren svarede Jens Rohde, at EU's udgangspunkt er udtrædelsesaftalen mellem EU og Storbritannien, som indeholder en politisk erklæring om det fremtidige forhold. Den havde også Boris Johnson skrevet under på, og det er den, der skulle omsættes til en egentlig aftale. Storbritannien syntes med stormskridt på vej væk fra den og beskyldte samtidig EU for at være stædige i forhandlingerne, men der var altså blot tale om, at EU holdt fast ved det, der én gang var blevet aftalt, og som Storbritannien havde forpligtet sig på – ikke en forhandlings-situation, hvor to parter bare står stejlt over for hinanden.

Han bedyrede over for Kim Valentin, at regeringen forsvarede danske fiskeriinteresser bl.a. inden for en alliance af otte lande inklusive Frankrig. Storbritannien ønskede vedrørende zone-tilgangen navnlig at gå væk fra eksisterende kvotefordelinger, altså relativ stabilitet – til fordel for en ny model baseret på såkaldt zonetilhørsforhold; hvad dette begreb betød, havde briterne imidlertid ikke klart defineret. Dertil kom et britisk ønske om årlige forhandlinger om kvoteandele frem for blot niveau for årlige fiskerimuligheder. Storbritannien lod altså til at være åben over for en fiskeriaftale, der tillader et vist niveau af gensidig farvandsadgang, men på grund af fiskeriets symbolske betydning var det nok ikke sandsynligt, at Storbritannien ville acceptere

en fuldstændig videreførelse af status quo for kvoteandelens vedkommende. Der var altså tale om vanskelige forhandlinger, og det var vanskeligt at sige, hvor kompromiset ville lande. For at sikre størst mulig forhandlingsstyrke i det videre spil var det nødvendigt at holde fast i tilgangen om at binde fiskeriaftalen sammen med en handelsaftale. Det ville være godt, om der kunne nås fremskridt inden rammeforhandlingerne samme efterår.

Jens Rohde spurgte, om ministeren på stående fod kunne fortælle om beregninger af, hvad Brexit ville koste Danmark i medlemskontingent ud fra de alt-andet-lige-principper, Finansministeriet jo regner med, før forhandlingerne er omme.

Udenrigsministeren svarede, at meromkostningerne afhang af, hvordan aftalen om MFF'en endte med at se ud. Man befandt sig i en overgangsperiode i 2020, hvor Storbritannien stadig var med, så det kunne først estimeres, når en aftale for 2021 og frem var på plads.

3. Rådets 18-måneders arbejdsprogram (trioformandskabet) (1. juli 2020 – 31. december 2021)

– Præsentation

Videokonference 16/6-20 - almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 5)
EUU alm. del (2019-20) – bilag 736 (Rådets 18-måneders arbejdsprogram)
(fortroligt)

Udenrigsministeren: Som det sidste punkt forventer jeg, at det kommende tyske formandskab vil præsentere programmet for trioformandskabet mellem Tyskland, Portugal og Slovenien – det, der omtales som Rådets 18-månedersprogram.

Programmet skal ses som et planlægningsinstrument for Rådets arbejde i det kommende halvandet år. Fokus i programmet er på genopretningen efter covid-19 baseret på erklæringen fra medlemmerne af Det Europæiske Råd den 26. marts. Derudover fremhæves tre store tværgående sager i form af MFF, det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien, og Kommissionens arbejdsprogram. Den øvrige del af programmet er tilrettelagt ud fra prioriteterne i Det Europæiske Råds strategiske dagsorden.

De politiske prioriteter for de enkelte formandskaber bliver fastlagt i de nationale formandskabsprogrammer. Jeg forventer ikke nogen drøftelse af præsentationen.

Jens Rohde havde læst trioformandskabets program, men tøvede med at stille spørgsmål til det indtil videre, fordi dokumentet var stemplet som fortroligt.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

FO Punkt 3. Uformel videokonference for EU's samhørighedsministre den 15. juni 2020

EUU alm. del (19) – bilag 729 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Videokonferencen omhandler udelukkende den europæiske samhørighedspolitik og indgår i forberedelsen af stats- og regeringsledernes videokonference den 19. juni. Da mødet er uformelt, skal der ikke træffes beslutninger. To dagsordenspunkter forelægges med henblik på forhandlingsoplæg og tre til orientering.

Det overordnede emne for mødet er tilpasning af den europæiske samhørighedspolitik i lyset af covid-19-krisen. Den 28. maj fremlagde Kommissionen en række forslag til, hvordan EU's samhørighedspolitik kan bidrage til den økonomiske genopretning og fremover sikres bedre mod kriser.

Covid-19 har vendt op og ned på mange ting. Europa er fortsat i en situation, hvor der er brug for gøre en indsats for at redde arbejdspladser og virksomheder. Nogle lande er hårdere ramt end andre. Derfor er det med forslaget et vigtigt, selvstændigt mål, at hjælpen målrettes de hårdest ramte lande, så den derved gør mest gavn. Det er også i vores egen klare interesse. Det giver derfor mening at understøtte virksomheder og arbejdspladser, så vi kan komme hurtigere og stærkere ud på den anden side af krisen.

Det betyder også, at der på nogle områder er lagt op til midlertidige undtagelser fra procedurer og principper, som vi normalt fra dansk side finder væsentlige. Der er tale om en samlet pakke af forslag, hvor vi skal være meget opmærksomme på at ramme den helt rigtige balance. Samtidig skal vi bruge krisen som en chance for at sætte en ny og bedre kurs for Europa. Vores overordnede mål er et grønnere og mere bæredygtigt Europa. Svarene på krisen skal hele tiden pege i den retning.

FO 1. Kommissionens forslag til forordning om ændring af forordning (EU) 1303/2013 vedrørende tilførsel af exceptionelle yderligere ressourcer samt tilpasning af gennemførelsesbestemmelserne under "Investeringer for vækst- og beskæftigelsesmålsætningen" for at understøtte fremme af krisegenopretningen i sammenhæng med covid-19-pandemien og forberede en grøn, digital og modstandsdygtig genetablering af økonomien (REACT-EU)

– Politisk drøftelse

KOM (2020) 0451

Videokonference 15/6-20 - almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 2)

Udenrigsministeren: REACT-EU-forslaget sigter mod at gøre samhørighedspolitikken i år – og de næste 2 år frem – bedre i stand til at bidrage til genopretningen af den europæiske økonomi. Forslaget forelægges som forhandlingsoplæg.

Forslaget indebærer, at der bliver tilføjet en ny målsætning til samhørighedspolitikken, så den nu også skal "fremme krisegenopretning i sammenhæng med covid-19-pandemien og forberede en grøn, digital og modstandsdygtig genetablering af økonomien".

Forslaget har to formål: For det første at muliggøre større og hurtigere anvendelse af struktur-fondsmidler med henblik på at give europæisk økonomi en økonomisk saltvandsindsprøjtning. For det andet at forhindre den naturlige opbremsning i aktiviteterne under samhørighedspolitikken, som typisk indtræffer ved overgangen fra den ene 7-års budgetperiode til den næste. For at undgå sådan en opbremsning – som er det sidste, økonomien har brug for – lægger Kommissionen med forslaget op til, at medlemslandene kan gennemføre nye programmer med yderligere finansielle midler under de nuværende regler helt frem til slutningen af 2022.

De nye programmer skal udelukkende sigte på den økonomiske genopretning. Så i stedet for at bremse accelereres aktiviteterne under samhørighedspolitikken. Samtidig bliver aktiviteterne styret i retning af den økonomiske genopretning, som alle lande i Europa har et stort behov for. Med fokus på miljø, klima og digitalisering sigter forslaget på en fremtidsorienteret genopretning. Erfaringerne fra de seneste måneder viser, at vi ikke bare kan vende tilbage til situationen fra før covid-19-krisen.

For at fremme en hurtig gennemførelse af programmerne under den nye målsætning bliver der givet mulighed for en mere fleksibel tilgang end ellers. Det gælder ikke mindst Kommissionens forslag om, at kravet om national medfinansiering skal bortfalde for programmerne under den nye målsætning.

Samtidig åbnes der for, at medlemslandene kan flytte midler mellem indsatser under de forskellige fonde. Og endelig bliver det – for indeværende år – muligt at få forskudsfinansiering på 50 pct. Det skal sikre, at genopretningsprogrammerne hurtig kan løbes i gang – også i lande, der er udfordret på deres likviditet.

Selv om der samlet set er tale om en meget betydelig fleksibilitet i forhold til de sædvanlige regler, er det klart, at de grundlæggende spilleregler stadig skal overholdes. Det betyder f.eks., at programmer støttet af REACT-EU ikke må gennemføres på konkurrenceforvridende vilkår, og at statsstøtte og konkurrencelovgivningen fuldt ud skal overholdes.

Et væsentligt element i forslaget er, at der tilføres yderligere 55 mia. euro til indsatser under den nye målsætning. Fordelingen af midlerne sker på baggrund af, hvor hårdt et land er ramt af den økonomiske krise. Det vil sige, at lande med en relativ stor tilbagegang i økonomien i forhold til resten af EU og stigning i arbejdsløsheden, herunder særlig ungdomsarbejdsløsheden, står til at modtage flest midler.

Budgettet og de underliggende tildelingskriterier indgår i forhandlingerne om en tilpasning af budgetrammen for indeværende år, det europæiske genopretningsinstrument og den flerårige finansielle ramme for 2021-2027.

FO Som allerede nævnt forelægges forslaget som forhandlingsoplæg. Udover de elementer, der i samlenotatet er gengivet under regeringens holdning, lægger regeringen stor vægt på, at drøftelserne vedrørende forslaget ikke foregriber forhandlingerne om de kommende flerårige finansielle rammer, herunder om det Europæiske Genopretningsinstrument.

Regeringen lægger derudover vægt på, at anvendelsen af fondene i forbindelse med covid-19 tilrettelægges bedst muligt, så det bliver muligt nationalt at målrette egne indsatser inden for fondenes anvendelsesområde, hvor de gør mest gavn – uden at dette svækker kontrollen med anvendelse af midlerne.

Ydermere lægger regeringen vægt på, at strukturfondsmidler fortsat vil blive komplementeret af national medfinansiering, eftersom det principielt vurderes at være et vigtigt grundelement for brugen af EU's samhørighedsmidler, herunder for at sikre fokus og størst mulig kvalitet i de gennemførte projekter.

Endelig lægger regeringen stor vægt på, at implementeringen af programmer støttet af REACT-EU ikke foregår på konkurrenceforvridende vilkår, herunder at statsstøtte- og konkurrencelovgivningen fuldt ud respekteres.

Morten Messerschmidt meddelte, at Dansk Folkeparti ikke kunne støtte forhandlingsoplægget.

Kim Valentin meddelte, at Venstre støttede forhandlingsoplægget. Partiet fandt det glimrende, at man forsøgte at gøre glidningen mellem de to syvårige budgetter blødere – især i lyset af covid-19-krisen. Det var i øvrigt vigtigt for Venstre, at man sørgede for at begrænse den statsstøtte, der indgik. Han bad ministeren bekræfte, at forslaget ville koste Danmark 715 mio. kr. ekstra – og forklare, hvor de penge i givet fald ville komme fra.

Vedrørende tildelingskriterierne advarede Kim Valentin imod at fastholde landene inden for nogle regimer, som modvirker deres interesse i at gøre end indsats for at nedbringe arbejdsløsheden. Han bad ministeren være opmærksom på i forhandlingerne, at de tildelte midler skulle gå til at nedbringe problemerne, sådan at der få år efter ikke længere var brug for midlerne.

Udenrigsministeren var enig i Kim Valentins bekymring over graden af statsstøtte i REACT-EU. Derfor lagde regeringen netop stor vægt på, at implementeringen af programmer ikke foregik på konkurrenceforvridende vilkår, og at statsstøtte- og konkurrencelovgivningen skulle respekteres.

Om tildelingskriterierne påpegede han, at de endnu var genstand for forhandlinger, ligesom man afventede tal for den økonomiske udvikling, herunder BNI og arbejdsløshed. Regeringen mente, at det grundlæggende var den rette tilgang, når Kommissionen ville tage udgangspunkt

i, hvor hårdt et land er blevet ramt økonomisk af covid-19-krisen. Der var ikke nødvendigvis en direkte sammenhæng mellem antallet af syge og de økonomiske konsekvenser. F.eks. havde Belgien og Spanien indtil videre haft det samme antal smittede i forhold til befolkningens størrelse, nemlig ca. 5200 pr. million indbyggere, men de strammere spanske restriktioner havde medført et BNP-tab på 5,2 pct., som var større end Belgiens 3,6 pct. Slovakiet, som foreløbig var kommet sundhedsmæssigt forholdsvis godt igennem krisen med blot 300 smittede pr. million indbyggere, var alligevel hårdt økonomisk ramt med et BNP-tab på omkring 5,2 pct., eftersom landets bileksport var gået i stå. Da formålet med forslaget netop var at understøtte den økonomiske genopretning, gav det god mening at tage udgangspunkt i de økonomiske indikatorer. Kriterierne blev forhandlet som en del af MFF'en, så kriterierne kunne blive forbedret og målrettet undervejs.

Søren Søndergaard udtrykte på Enhedslistens vegne betænkelighed ved forhandlingsoplægget. Han bad ministeren oplyse, om der blev stillet krav om, at midler fra fondene ikke kan udbetales til virksomheder i skattely.

Han henviste til, at forslaget byggede på, at EU-Kommissionen den 18. maj havde fremlagt et forslag om en revidering af gruppefritagelsesforordningen, hvor man åbnede for, at en række EU-fonde skulle undtages fra kravet om, at midler ikke må gå til virksomheder fra f.eks. Danmark eller Sverige til et andet land. Var det korrekt forstået, at der var risiko for, at de mange ekstra milliarder, der blev afsat under REACT-EU, ville kunne blive brugt til at flytte virksomheder fra land til land, hvis Kommissionens forslag til revidering af reglerne blev vedtaget?

Han fandt det endvidere uklart, hvilke lande der kunne forventes at få gavn af de ekstra midler. Ud fra beregninger fra dele af genopretningsinstrumentet fremgik det, at Polen dér var den store vinder. For REACT-EU havde Kommissionen imidlertid ikke fremlagt nogen oversigt, men var det også tilfældet her?

Endelig bad han ministeren bekræfte, at midlerne fra REACT-EU efter 2020 ville blive kanaliseret ind i genopretningsfaciliteten og dermed det syvårige budget. Det havde ellers været helt afgørende for Enhedslisten – ligesom det var det for statsministeren, da hun første gang omtalte sagen i Europaudvalget – at genopretningsfaciliteten skulle adskilles fra MFF'en.

Rasmus Nordqvist meddelte, at Socialistisk Folkeparti bakkede op om forhandlingsoplægget, idet han dog fandt det bekymrende, at der manglede en egentlig definition på, hvad man mente med grønt, socialt og digitalt i de nye rammesætninger. Man sagde alle de rigtige og gode ting, men det var svært at indkredse, hvornår noget levede op til de betegnelser. Det var ikke mindst ærgerligt, fordi det var afgørende at få bekæmpet ungdomsarbejdsløsheden i EU, som allerede havde været et stort problem før coronakrisen. Var ministeren enig, og ville han bringe budskabet videre?

Peter Seier Christensen meddelte, at Nye Borgerlige ikke kunne støtte forhandlingsoplægget. Partiet var imod, at man kontinuerligt sendte penge fra Danmark sydpå – alene på dagens

udvalgsmøde blev der forelagt fire forhandlingsoplæg som perler på en snor, der lagde op til det.

Udenrigsministeren svarede Søren Søndergaard, at REACT-EU-forslaget tog udgangspunkt i de gældende regler for samhørighedspolitik, som indeholder en særlig kontrolmekanisme for store projekter. Denne kontrolmekanismen skal sikre, at støtte fra samhørighedsmidlerne ikke medfører et væsentligt tab af arbejdspladser andre steder i EU. Det havde allerede bidraget til at begrænse problemet væsentligt i den indeværende periode. I den kommende periode ville reglerne blive strammet endnu en gang ved et forbud mod, at udgifter til udflytning var berettiget til støtte fra fondene. Han understregede i øvrigt, at regeringen fandt det uacceptabelt, at national støtte eller EU-støtte blev anvendt til at flytte arbejdspladser rundt i EU. Det ville ikke fremme den økonomiske genopretning – tværtimod kunne det være med til at holde den tilbage. Det var i øvrigt ikke fair. Han mindede desuden om, at de til enhver tid gældende statsstøtteregler vedrørende udflytning af virksomheder gælder parallelt med strukturfondsreglerne, og regeringen havde så sent som i maj klart afvist et forslag fra Kommissionen om midlertidigt at svække et forbud i forbindelse med den økonomiske krise.

På spørgsmålet om, hvor pengene ville komme til gavn, svarede ministeren, at han troede på, at forslaget kunne gøre en positiv forskel for modtagerlandene. De foreslåede fordelingsmekanismer sigtede især mod at hjælpe de lande, der havde haft størst BNP-tab i forhold til BNP pr. indbygger, og de lande, der havde oplevet den største stigning i den generelle arbejdsløshed i almindelighed og ungdomsarbejdsløsheden i særdeleshed. Ved at anvende separate opdaterede fordelingsnøgler for henholdsvis 2020 og 2021-2022 blev det sikret, at de hårdest ramte lande ville blive tilgodeset mest. Den præcise fordeling af midlerne var endnu ikke kendt. Man kunne dog allerede se af tallene, at støtten bl.a. ville komme en række lande i Central- og Øst-europa til gode, ikke mindst Slovakiet, som allerede i 1. kvartal havde et BNP-tab på 5,2 pct. Danmark havde i sammenligning en BNP-tilbagegang på kun 2,1 pct. i samme periode. Med en forskydningsfinansieringsindsats på 50 pct. i 2020 og 100 pct. EU-medfinansiering kunne lande med likviditetsproblemer og dårlig adgang til finansmarkederne få mulighed for hurtigt at iværksætte deres programmer, hvilket ville gøre det muligt at hjælpe, når behovet var størst.

Om finansieringen af REACT-EU forklarede han, at forslaget forudsatte, at der ville blive brugt 55 mia. euro på strukturfondene i 2020-2022. Heraf ville 50 mia. euro blive finansieret via genopretningsinstrumentet, mens de resterende 5 mia. euro ville blive finansieret via en forøgelse af EU's budget eller via omprioriteringer. Begge beløb og deres finansiering ville indgå i de forhandlingsoplæg, som finansministeren vil forelægge for udvalget fire dage senere, den 16. juni.

Over for Rasmus Nordqvist medgav han, at sprogbrugen kunne virke lidt abstrakt. Men hvis genopretningsaktiviteterne skulle have en effekt, var man nødt til at gennemføre dem forholdsvis hurtigt og afsluttes inden udgangen af 2023. Pengene skulle ud at arbejde med det samme, hvis man skulle redde virksomheder og arbejdspladser. Grøn genopretning kunne bestå i energirenovering, som rent praktisk kunne afvikles inden for perioden, f.eks. efterisolering. Det

ville skabe mange arbejdspladser, ikke mindst i byggesektoren. Der kunne også være tale om optimering af energisystemer, opsætning af moderne målere og termostater, miljøinvesteringer, og forbedringer af spildevandsanlæg. Digital genopretning kunne bestå i f.eks. udbygning af internet.

Jens Rohde var usikker på, om han kunne støtte forhandlingsoplægget, selv om han fandt Kommissionens forslag gode. For det hang ikke sammen, når regeringen ville skære betydeligt i samhørighedsmidlerne, hvorefter den så uden et budget til grund bad om mandat til netop at tilføre yderligere samhørighedsmidler.

Han delte i øvrigt Søren Søndergaards bekymringer om virksomheder, der bruger struktur-fondsmidler til udflytning. Hvordan ville regeringen sikre, at der blev sat en stopper for det?

Derefter henviste han til ministerens bemærkning om, at der skulle være transparens. Hvorfor skulle forslaget så op i Rådet – EU's mest lukkede institution? Her ved man ikke, hvordan landene stemmer, eller hvem der siger hvad. Hvorfor skulle Europa-Parlamentet, hvor der er større åbenhed, ikke inddrages? Det kunne gøres gennem en hasteprocedure. Da finanskrisen indtraf, var det ikke Rådet, men de stærke fællesskabsinstitutioner, Kommissionen og Europa-Parlamentet, der forhindrede protektionisme og særplaner for de enkelte landes industrier.

Endvidere spurgte han, hvorfor regeringen gik ind for national medfinansiering af krisehåndteringsmidler – i en situation, hvor landene netop ikke nødvendigvis har råd til at medfinansiere – mens den socialdemokratisk ledede regering under Helle Thorning-Schmidts regering til gengæld tolererede, at der ikke var national medfinansiering af søjle 2-midler inden for landbrugs-politikken. Hvor var konsistensen i den politik?

Til sidst spurgte han, hvordan man kunne forhindre, at langsigtede gavnlige strukturprogrammer blev ofret på bekostning af en hurtig krisehjælp – som når krisemidler til Afrika blev taget fra ulandsbistanden og langsigtede nødhjælpsprogrammer.

Kim Valentin fandt det ligesom Jens Rohde interessant, at regeringen både ville spare på samhørighedsmidlerne og bruge dem. Det måtte skabe en besværlig forhandlingsposition. Til gengæld var Kim Valentin hundrede procent enig med udenrigsministeren i, at fællesskabet i EU nu måtte vise sit værd, så alle kunne komme ud af krisen hurtigt og på en ordentlig måde – med de instrumenter, der var til rådighed. Det var det, man gjorde med REACT-EU. Og selv om Rådet var en nok så lukket institution, måtte det foregå i Rådet, da disponeringen burde besluttes politisk.

Han fulgte op på sit spørgsmål om tildelingskriterierne ved at påpege, at der var store forskelle på vurderingerne af landenes BNP-tab. Danmark var indtil videre nærmest ikke ramt; til gengæld var ordrerne i det for Danmark meget vigtige eksporterhverv ved at slippe op, så effekterne ville nok blive større det kommende kvartal. Dermed kunne Danmark have interesse i at

hæve det tal på 67 pct., som BNP vægtede, så landet ville få lettere adgang til samhørighedsmidler.

Udenrigsministeren påpegede over for Jens Rohde, at kriterierne for genopretningsinstrumentet skulle på plads, så pengene kunne komme ud og arbejde, mens der var brug for det. Der var forskel på at diskutere metoderne, kriterierne og processen på den ene side – og genopretningsinstrumentets størrelse på den anden side. Forhandlingen om det sidste kom senere. Ved at bruge vækst- og stabilitetspagten som udgangspunkt for samhørighedspolitikken i stedet for at etablere nye procedurer – f.eks. at Europa-Parlamentet skulle inddrages – kunne man undgå, at det trak ud. Han tilføjede, at pengene ikke blev taget fra MFF'en; genopretningsinstrumentet udgjordes af ekstra midler.

Regeringen kæmpede konsekvent imod det fænomen, at EU-midler blev brugt til udflytning af virksomheder fra et EU-land til et andet. Den havde således senest bragt emnet på bane over for Kommissionen i maj efter Kommissionens forslag om en tilpasning af statsstøtteforordningen, som midlertidigt ville suspendere forbuddet mod statsstøtte til udflytning af arbejdspladser.

Han gav Kim Valentin ret i, at den danske eksport og industri kunne blive ramt af et BNP-fald senere i 2021. Forhåbentlig kunne den nyligt vedtagne eksport- og investeringspakke hjælpe danske virksomheder med at undgå store eksporttab, men risikoen var der.

Jens Rohde påpegede, at Radikale Venstre var kommet med adskillige forslag til, hvordan man kunne finansiere det europæiske budget, herunder samhørighedspolitikken og landbrugsstøtten, uden en forhøjelse af medlemslandenes kontingent. Hvis man fulgte Radikale Venstres forslag, ville man endda kunne reducere kontingentet. Men regeringen havde blot valgt at overhøre det. Udenrigsministeren lod ikke til at have samme lydhørhed som andre ministre. Endvidere var det beklageligt, at regeringen ikke kunne fremvise en strategi for, hvordan man kunne undgå, at EU-midler blev brugt til udflytning af arbejdspladser. Radikale Venstre endte ikke desto mindre med at støtte forhandlingsoplægget, fordi partiet ikke ville modvirke, at et godt forslag fra Kommissionen blev gennemført.

Udenrigsministeren indvendte, at han skam havde besvaret Jens Rohdes brev inden for 3 timer i en længere mail. Til Radikale Venstres forslag om afgift på engangsplastik, hvormed man kunne reducere medlemslandenes kontingentbidrag, måtte svaret lyde, at der i sidste ende alligevel ville være tale om øgede udgifter for borgere og virksomheder. Det kunne være fornuftigt nok at indføre adfærdsregulerende udgifter. Men det betød ikke, at landenes bidrag samlet ville blive nedbragt – de ville bare blive betalt på en anden måde.

Jens Rohde indvendte, at Radikale Venstres forslag lignede Kommissionens, og at Socialdemokratiet i øvrigt ofte selv havde ytret veneration for at indføre skatter, som det ikke gav mening at indføre på nationalt plan, f.eks. en skat på finanstransaktioner, som ville medføre reduktioner i landenes kontingenter.

Den fungerende formand konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Dansk Folkeparti, Enhedslisten og Nye Borgerlige havde ytret sig imod det.

FO 2. Kommissionens forslag til ændring af forslag til forordning om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond Plus, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om finansielle regler for nævnte fonde og for Asyl- og Migrationsfonden, Fonden for Intern Sikkerhed og instrumentet for grænseforvaltning og visa (CPR-forordningen)

– *Politisk drøftelse*

KOM (2020) 0450, KOM (2020) 0023 og KOM (2018) 0375

Videokonference 15/6-20 - almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 7)
EUV alm. del (19) – bilag 429 (udvalgsmødereferat side 652 FO,
forhandlingsoplæg vedr. det oprindelige forslag forelagt 6/2-20)

Udenrigsministeren: Det første forslag, som jeg lige har gennemgået, sigter mod at tilpasse de nuværende regler og at forlænge anvendelsesperioden frem til udgangen af 2022. De fire resterende forslag er derimod rettet mod den fremtidige samhørighedspolitik. Jeg vil nu forelægge den nye rammeforordning for samhørighedspolitikken som forhandlingsoplæg.

I forbindelse med den aktuelle krise har det været nødvendigt gentagne gange at tilpasse de eksisterende regler for samhørighedspolitikken for bedre at kunne reagere på de nye udfordringer. Det skyldes, at samhørighedspolitikken hidtil ikke har været gearet til at bekæmpe akutte økonomiske kriser.

Med det tilpassede forslag til ny rammeforordning for samhørighedspolitikken søger Kommissionen at gøre samhørighedspolitikken mere resistent mod kriser, allerede inden de indtræffer. På den måde, kan der i tilfælde af en ny krise hurtigere gribes ind, uden at man først skal vedtage ny lovgivning.

Det skal i praksis opnås ved, at Rådet med hjemmel i Stabilitets- og Vækstpagten kan erklære, at et eller flere EU-medlemslande er ramt af en krise, der ligger uden for deres kontrol. I en sådan situation kan Kommissionen så bemyndige berørte lande til at afvige fra de normale regler for samhørighedspolitikken med henblik på at bekæmpe krisen.

For regeringen er det vigtigt, at det er Rådet, der – på grundlag af en indstilling fra Kommissionen – skal afgøre, om der foreligger en sådan undtagelsessituation, der berettiger til at se bort fra de almindelige regler. Derved sikres transparens.

FO Da der er tale om et nyt element, som hidtil ikke fandtes i samhørighedspolitikken, og som derfor ikke er omfattet af forhandlingsoplægget af 15. marts 2019, forelægges sagen til et supplerende forhandlingsoplæg. Det vil sige, at forhandlingsoplægget for det oprindelige forslag af 15. marts 2019 stadig er gældende.

Ud over de elementer, der i samlenotatet er gengivet under regeringens holdning, lægger regeringen stor vægt på, at det er op til Rådet at vurdere, om der foreligger en undtagelsessituation forud for en mulig anvendelse af undtagelsesbestemmelsen.

Regeringen lægger derudover vægt på, at strukturfondsmidler fortsat skal komplementeres af national medfinansiering. Det gør vi, fordi vi vurderer, at det er et vigtigt princip for brugen af EU's samhørighedsmidler, at man selv medfinansierer. Det er med til at sikre fokus, medejerskab og kvalitet i projekterne. Det gælder også i undtagelsessituationer,

Endelig lægger regeringen vægt på, at allerede gennemførte aktiviteter kun undtagelsesvist og inden for veldefinerede rammer kan deklareres som programmer under samhørighedspolitikken.

Morten Messerschmidt meddelte, at Dansk Folkeparti ikke kunne støtte forhandlingsoplægget.

Kim Valentin bakkede på Venstres vegne op om forhandlingsoplægget.

Søren Søndergaard fandt forhandlingsoplægget fornuftigt. Enhedslisten havde foretrukket, hvis regeringen havde lagt afgørende vægt på, at Rådet og ikke Kommissionen skulle træffe beslutningen, idet partiet mente, at der burde være tale om en politisk afgørelse og ikke en embedsmandsafgørelse. Det fremgik dog klart, at regeringen ville kæmpe for det, så Enhedslisten kunne alligevel støtte forhandlingsoplægget.

Peter Seier Christensen meddelte, at Nye Borgerlige ikke kunne støtte forhandlingsoplægget, idet han angav samme begrundelse som til REACT-EU-forslaget under punkt 1.

Rasmus Nordqvist syntes han godt om forslaget og om, at regeringen lagde vægt på efterlevelse af retsstatsprincipper, ligesom han glædede sig over, at fundamentale rettigheder var nævnt; for mens diskussionen om retsstatsprincipper tit kom til at handle om kroner og øre, beholdt man opmærksomheden om EU-borgerne ved at tale om fundamentale rettigheder.

Han spurgte, om ikke det var svært at definere, hvornår der var tale om en ekstraordinær situation, når man brugte stabilitets- og vækstpagten som pejlemærke. Dette fordi mange lande i forvejen lå og vippede ved den kritiske grænse.

Udenrigsministeren svarede, at man tog udgangspunkt i etablerede procedurer under stabilitets- og vækstpagten og samhørighedspolitikken for at opnå den bedst mulige kontrol og størst mulige transparens i processen. Det var efter regeringens opfattelse i Danmarks egen interesse, at der kom til at herske fuld åbenhed om forudsætningerne for afvigelser af de normale regler.

Den fungerende formand konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Dansk Folkeparti og Nye Borgerlige havde ytret sig imod det.

3. Kommissionens forslag til ændring af forslag til forordning om den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) og Samhørighedsfonden

– *Politisk drøftelse*

KOM (2020) 0452 og KOM (2018) 0372

Videokonference 15/6-20 - almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 11)
EUU alm. del (181) – bilag 340 (udvalgsmødereferat side 561 FO,
forhandlingsoplæg vedr. det oprindeligt forslag forelagt 7/12-18)

Udenrigsministeren: Forslaget er først og fremmest en konsekvensrettelse af den foreslåede ændring i rammeforordningen vedrørende erklæring af krisesituationer i medlemslandene. I de situationer vil planlægningen blive gjort mere fleksibel, og det vil blive tilladt, at midler fra fondene kan anvendes til at yde driftsstøtte til små og mellemstore virksomheder. Hertil kommer nogle mindre ændringer for at indarbejde erfaringerne fra covid-19-krisen og for bedre at kunne imødegå de langsigtede konsekvenser fra den aktuelle krise.

Jeg vil den forbindelse fremhæve, at der gives mulighed for, at fondene kan bidrage til finansiering af lagre af medicinsk udstyr og værnemidler for at være bedre forberedt på en eventuel fremtidig epidemi. Vi så desværre i februar og marts, hvordan Europas lagre og produktionskapacitet ikke var tilstrækkelig til at dække den stærkt stigende efterspørgsel. Derfor er det et vigtigt indsatsområde.

4. Kommissionens forslag til ændring af forslag til forordning om den Europæiske Socialfond Plus (ESF+)

– *Politisk drøftelse*

KOM (2020) 0447 og KOM (2018) 0382

Videokonference 15/6-20 - almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 15)
EUV alm. del (181) – bilag 585 (udvalgsmødereferat side 993 FO,
forhandlingsoplæg vedr. det oprindelige forslag forelagt 15/3-19)

Udenrigsministeren: Ligesom for regionalfonden og samhørighedsfonden indeholder forslaget for socialfonden en konsekvensrettelse om krisesituationer: Det betyder, at midler fra socialfonden i en krisesituation kan anvendes bredere end under almindelige forhold. For eksempel kan den bidrage til at betale for lønstøtte.

Det foreslås også, at medlemslande med ungdomsarbejdsløshed over gennemsnittet skal kunne anvende mindst 15 pct. af deres midler fra socialfonden til at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden. Derudover foreslås det, at alle medlemslande skal anvende mindst 5 pct. af deres tildeling til at bekæmpe børnefattigdom.

Begge forslag sigter mod bedre at kunne imødegå de langsigtede konsekvenser af den aktuelle krise. Børn og unge hører til de mest sårbare og uskyldige ofre af den aktuelle krise. Et tidligt tab af muligheder kan have livsvarige konsekvenser. Derfor er det helt nødvendigt at gøre en særlig indsats på dette område.

5. Kommissionens forslag til ændring af forslag til forordning om oprettelse af Fonden for Retfærdig Omstilling (FRO)

– KOM (2020) 0460 og KOM (2020) 0022

Videokonference 15/6-20 - almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 19)
EUU alm. del (19) – bilag 429 (udvalgsmødereferat side 652 FO,
forhandlingsoplæg om det oprindelige forslag forelagt 6/2-20)

Udenrigsministeren: Kommissionen har foreslået, at Fonden for Retfærdig Omstilling skal forøges med yderligere 32,5 mia. euro i perioden 2021 til 2024 for at fremme en miljø- og klimavenlig genopretning af europæisk økonomi. Det betyder, at der lægges op til mere end en firedobling af budgettet fra 7,5 til 40 mia. euro. Heraf foreslås 30 mia. euro finansieret ved lån gennem det forslåede genopretningsinstrument. Ligesom for REACT-EU, som jeg præsenterede indledningsvis, indgår beløbet på de 40 mia. euro i forhandlingerne om det europæiske genopretningsinstrument og den flerårige finansielle ramme for 2021-2027.

Forslaget sigter fortsat mod at bidrage til grøn omstilling, vækst og beskæftigelse i områder med de største udfordringer i omstillingen mod en grøn økonomi. Det er en vigtig del af indsatsen for at sikre en økonomisk genopretning i EU. Samtidig må vi ikke glemme, at det ville være en forspildt chance, hvis vi ikke udnytter krisen til at sætte skub i den grønne omstilling, men bare fortsætter som før.

Ud over den øgede ramme indebærer forslaget mulighed for, at landene i højere grad kan adskille planlægningen af indsatser under strukturfondene og fonden for retfærdig omstilling. På den måde bliver det muligt at gennemføre selvstændige programmer under fonden for retfærdig omstilling uden en direkte kobling til strukturfondene.

Der er desuden lagt op til at supplere forslaget med etablering af en lånefacilitet i Den Europæiske Investeringsbank til den offentlige sektor som del af mekanismen for en retfærdig omstilling. Dette vil blive forelagt af erhvervsministeren.

6. Eventuelt

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

7. Siden sidst

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

FO Punkt 4. Uformel videokonference for EU's konkurrenceevneministre den 12. juni 2020
EUU alm. del (19) – bilag 729 (kommenteret dagsorden)

Erhvervsministeren forelagde dels et punkt til orientering, som var til drøftelse på videokonferencen senere samme dag, dels to forhandlingsoplæg om sager, som forventedes at indgå på det kommende møde for EU's stats- og regeringschefer den 18. og 19. juni.

1. Uformelt rådsmøde (KKE) 12. juni 2020 vedr. genopretningen af EU's økonomi i lyset af COVID-19

– *Politisk drøftelse*

Videokonference 12/6-20 – konkurrenceevne – bilag 1 (samlenotat side 2)
EUU alm. del (19) – bilag 735 (foreløbigt referat fra Europaudvalgets møde 15/5-20)

Erhvervsministeren: Det er forventningen, at Kommissionen vil præsentere de elementer af genopretningspakken, der relaterer sig til Konkurrenceevnerådet. Herefter vil medlemsstaterne have mulighed for at præsentere deres prioriteter for genopretningspakken. For at indramme drøftelsen har det kroatiske formandskab på forhånd lagt op til, at drøftelsen tager afsæt i den grønne og den digitale omstilling som vækstdrivere for EU's genopretning, samt hvordan strategiske værdikæder i EU kan styrkes.

Man må sige, at Europa står i en ny økonomisk situation – en situation, der kalder på solidaritet. For regeringen er det grundlæggende vigtigt, at alle EU-lande kommer bedst muligt ud af krisen. Derfor støtter regeringen også europæiske initiativer til at adressere krisen. Omdrejningspunktet for drøftelsen vil være konkurrenceevne og ikke de finansieringsmæssige aspekter af genopretningspakken. Derfor er det klart, at regeringen vil lægge vægt på, at drøftelsen heller ikke foregriber forhandlingerne om MFF'en eller forhandlingerne om en genopretningsfond.

På mødet vil jeg primært bruge min taletid på at understrege vigtigheden af, at et effektivt og fremtidssikret indre marked skal udgøre fundamentet for at genoprette den europæiske økonomi. Det betyder, at instrumenterne i den fremlagte genopretningsplan ikke må gå på kompromis med kerneprincipperne i det indre marked om bl.a. fri og fair konkurrence samt kontrol med statsstøtte. Samtidig er det positivt, at den grønne og den digitale omstilling står helt centralt i Kommissionens genopretningsplan med den langsigtede målsætning om at sikre et mere fair, grønt og digitalt EU.

Regeringen vil arbejde for, at EU's grønne pagt samt digitale strategi bevares som ryggraden i EU's genopretningsplan, således at momentum fastholdes for at kunne opnå de langsigtede målsætninger heri. Samtidig kan den grønne og den digitale omstilling være vækstdrivere ud af krisen, da EU kan opnå en konkurrencefordel, hvis vi lægger os i selen for at blive frontløbere på netop disse områder. For at indfri potentialet kræver det, at vi accelererer hastigheden af

investeringer i den grønne omstilling, styrker EU's digitale kapaciteter og puljer vores kræfter på tværs af grænserne i forhold til f.eks. udrulning af 5G.

Vi skal også opdatere de reguleringsmæssige rammer, så vi skaber et egentligt indre marked for bl.a. data og kunstig intelligens, hvor det bliver lettere for europæiske virksomheder at skalere på tværs af grænserne. Disse indsatser afspejles også i Kommissionens fremlagte genopretningsplan.

Hvad angår drøftelsen om strategiske værdikæder, er det positivt, at flere elementer fra det danske positionspapir er afspejlet i genopretningsplanen. Det var et papir, jeg sendte sammen med klima-, energi- og forsyningsministeren til Kommissionen med henblik på at varetage danske interesser, og vi havde også anledning til at orientere udvalget om papiret den 4. maj. Det gælder bl.a. en række økosystemer, som vi fremhævede som vigtige for EU's modstanddygtighed mod kriser samt afgørende for den grønne og den digitale omstilling. Disse økosystemer er eksempelvis inden for life science, CO₂-fangst og -lagring, kunstig intelligens og sikker 5G.

Fra regeringens side er vi helt enige i, at brugen af statsstøtte generelt skal minimeres. Jeg vil som nævnt også på mødet fremhæve, at kontrol med statsstøtte er et centralt princip i det indre marked, som vi ikke bør gå på kompromis med. Regeringen arbejder derfor fortsat for at begrænse brugen af statsstøtte og for, at der er faste rammer, når sådan en støtte alligevel skal bringes i spil. Det kan eksempelvis være til styrkelse af økosystemer, hvor statsstøtte bør begrænses til at afhjælpe markedsfejl eller til at overkomme store samfundsmæssige udfordringer såsom den grønne omstilling.

Overordnet ser regeringen mange gode takter i Kommissionens fremlagte genopretningsplan. Arbejdet er dog langt fra færdigt, og regeringen vil arbejde for, at de ovennævnte danske prioriteter og principper også afspejles, når genopretningsplanen skal udmøntes i praksis. Det er vigtigt for regeringen, at vi benytter anledningen til at investere i fremtiden, og den er i vores optik grøn og digital.

Rasmus Nordqvist opfordrede regeringen til hele tiden at huske på, at Danmark ikke er en ø eller ligger bag en mur. Genopretningen handlede med andre ord ikke kun om den danske økonomi eller for den sags skyld om den samlede europæiske, men også om den globale økonomi. Han tænkte her især på udviklingslandene, hvis økonomier var i fare for at kollapse én efter én. Europa måtte ikke blive for protektionistisk i sin tilgang til genopretningen.

Erhvervsministeren var enig med Rasmus Nordqvist i, at Danmark skulle fastholde et globalt udsyn og en global solidaritet. Han pegede i den forbindelse på, at nogle af de nationale hjælpepakker som f.eks. genforsikringsordningerne på eksportområdet netop gav mulighed for at hjælpe andre lande med at skabe eller fastholde en aktiv økonomi. Det kunne tillige komme danske eksportvirksomheder til gavn, hvis landene købte danske produkter.

FO 2. Forslag til kapitaludvidelse i Den Europæiske Investeringsbank (EiB)

– *Tidlig forelæggelse*

Videokonference 12/6-20 - konkurrenceevne – bilag 1 (samlenotat side 7)

Erhvervsministeren: Forslaget handler i korte træk om et kapitaludvidelse i Den Europæiske Investeringsbank på i alt 100 mia. euro, som skal være med til at understøtte klimaindsatsen og digitaliseringen af Europa. Det er forventningen, at forslaget vil kunne indgå i forhandlingerne om EU's Flerårige Finansielle Ramme for 2021-2027, og Danmark vil derfor hurtigt kunne blive bedt om at tage stilling til forslaget, eventuelt allerede på mødet mellem EU's stats- og regeringschefer den 18.-19. juni. Derfor foreligger jeg sagen som forhandlingsoplæg i dag.

Uddybende kan jeg oplyse, at forslaget er blandt de initiativer, som fremgår af formanden for Det Europæiske Råds kompromisforslag til en MFF fra februar i år.

Forslaget lægger op til, at EIB skal tilføres kapital på i alt 100 mia. euro, hvoraf 10 mia. euro er i indbetalt kapital, mens de 90 mia. euro er øgede garantier fra medlemslandene. Tanken er, at de 100 mia. euro skal kunne mobilisere op til 500 mia. euro med henblik på at understøtte klimaindsatsen og digitaliseringen af Europa.

Danmarks ejerandel i EIB udgør 2,64 pct. Det betyder, at Danmark skal indskyde knap 2 mia. kr. i EIB og stille øgede garantier for knap 18 mia. kr.

Vurderingen er, at et flertal af EU's medlemslande vil se positivt på en kapitaludvidelse i EIB til de nævnte formål – klima og digitalisering. Et antal af Danmarks traditionelt ligesindede lande i spørgsmål som disse, herunder Holland og Tyskland, har imidlertid udtrykt en vis skepsis over for især sammenblandingen med MFF-forhandlingerne.

Overordnet ønsker regeringen mere ambitiøse klimamål i EU. Der er derfor et klart rationale for, at EIB, som har stillet ambitiøse målsætninger op om at være EU's klimabank, får tilført mere kapital til finansiering af den grønne omstilling. Ideelt så jeg gerne en nærmere analyse af behovet, før man lægger sig fast på beløb, timing og risikoprofil for en kapitaludvidelse, og det er også noget af det, som det danske bestyrelsesmedlem i EIB vil efterspørge bliver drøftet nærmere i bestyrelsen, hvorefter der kan afrapporteres til Rådet. Men erfaringsmæssigt kan vi se, at forhandlingerne i EU hurtigt kan tage fart, og at der således snart kan blive behov for dansk stillingtagen til forslaget.

FO Overordnet mener regeringen, at vi fra dansk side bør støtte den foreslåede kapitaludvidelse i EIB, da vi vurderer, at den kan bidrage til den grønne omstilling og digitalisering i Europa. Vi vil arbejde for, at den foreslåede kapitaludvidelse bliver ledsaget af yderligere reformer, der kan styrke governance-strukturen i EIB.

Rasmus Nordqvist syntes godt om forslaget og om, at regeringen talte for en modernisering af governance-strukturen. Socialistisk Folkeparti bakkede op om forhandlingsoplægget.

Han var dog i tvivl om, efter hvilke parametre man her talte om klimaindsatser – var det ud fra den endnu ufærdige taksonomi? Hvilke klimaregnskaber skulle lægges til grund for, at EIB kunne gå ind i projekterne og låne? Man så ordene ”grøn” og ”digital” smurt ud over samtlige meddelelser fra Kommissionen og samlenotater fra regeringen, men desværre uden at begreber og kriterier altid blev nøjagtigt defineret.

Kunne ministeren i øvrigt oplyse, hvor langt man var i arbejdet med taksonomien? Kunne man forestille sig, at der blev ændret lidt på investeringerne og udvidede klimaformålet i EIB? Det havde banken selv ytret ønske om.

Erhvervsministeren svarede, at definitionen på, hvad der var ”grønt” stadig var under udarbejdelse. Regeringen arbejdede for en ambitiøs tilgang med Parisaftalen som målestok og havde bidraget til kompromiset om energiudlån fra EIB, som var med til at udvikle EIB til en klimabank.

Taksonomien forventede han ville komme på plads skridt for skridt over de kommende år.

Rasmus Nordqvist udtrykte tillid til regeringen, men mindede om, at det er Europaudvalgets rolle at udøve kontrol med den. Han så frem til en løbende orientering om nyt på området.

Jens Rohde fandt forslaget fremragende og meddelte, at Radikale Venstre støttede forhandlingsoplægget.

Søren Søndergaard meddelte, at Enhedslisten støttede forhandlingsoplægget.

Peter Seier Christensen tilkendegav, at Nye Borgerlige ikke kunne støtte forhandlingsoplægget, idet partiet var imod, at landene skulle bidrage med et så stort beløb som 500 mia. euro til bl.a. en klimaindsats, som man ellers i Danmark talte om knapt ville koste noget.

Erhvervsministeren præciserede over for Peter Seier Christensen, at medlemslandene ikke skulle rejse 500 mia. euro i kapitalloft til EIB, men 100 mia. euro. Tallet 500 mia. euro gik på det beløb, man skønnede ville opstå ved en mobilisering af de 100 mia. euro, f.eks. i samarbejde med private investorer. Ingen hævdede i øvrigt, at mobiliseringen nødvendigvis ville ende på nøjagtigt 500 mia. euro; tallet kunne både ende med at blive højere og lavere.

Kim Valentin tilføjede de nuancer til erhvervsministerens præcisering, at der trods alt 1) var en tabsrisiko, og at der 2) ikke var tale om en varig, men en årlig finansiering. For Venstre var det vigtigt, at alle forslag var finansieret – kunne ministeren bekræfte, at det var tilfældet her?

Venstre bakkede i øvrigt op om forhandlingsoplægget, idet Kim Valentin understregede, at det var meget vigtig for Venstre, at regeringen gik til forhandlingsbordet med et fokus på at sikre kontrol med statsstøtten og minimering af andelen af statsstøtte. Dette fokus havde ministeren nævnt under punkt 1.

Erhvervsministeren kunne berolige Kim Valentin med, at der var styr på finansieringen. For garantistillelsesdelen skulle der færdigberegnes en præmie, men han mindede om, at EIB var en triple 8-bank og i det hele taget et meget sikkert foretagende. Han præciserede, at et kapitalindskud i øvrigt ikke er en udgift, der trækker på saldoen.

Den fungerende formand konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Nye Borgerlige havde ytret sig imod det.

FO 3. Forslag til en lånefacilitet for offentlige myndigheder fra Den Europæiske Investeringsbank (EIB)

– *Tidlig forelæggelse*

KOM (2020) 0453

Videokonference 12/6-20 - konkurrenceevne – bilag 2 (supplerende samlenotat)

Erhvervsministeren: Lånefaciliteten er en del af mekanismen for en retfærdig omstilling. Mekanismen består af tre søjler, og mens udenrigsministeren tidligere i dag orienterede om et ændringsforslag vedrørende den første søjle – Fonden for Retfærdig Omstilling – så vil i dag forelægge et forhandlingsoplæg om den tredje søjle, som er lånefaciliteten i Den Europæiske Investeringsbank (EIB). Forslaget er samtidig en del af en pakke vedrørende EU's Flerårige Finansielle Ramme for 2021-2027 og genopretningen af landenes økonomier i lyset af covid-19-krisen, som skal behandles den 18. og 19. juni af EU's stats- og regeringschefer.

Lånefacilitetens formål er at støtte offentlige investeringer i f.eks. energi- og transportinfrastruktur, fjernvarmenettet og renovering eller isolering af bygninger gennem udlån på lempelige vilkår. Forslaget indeholder dels et tilskudselement finansieret via EU-budgettet, dels et låneelement ydet inden for EIB's generelle rammer. Investeringerne ydet under faciliteten skal komme de regioner og landsdele til gavn, som er mest berørt af klimaomstillingen. Lånefaciliteten sigter mod at give offentlige enheder yderligere ressourcer til at tackle de sociale, økonomiske og miljømæssige udfordringer, der følger med omstillingen til en klimaneutral økonomi. Det gør den ved at investere i projekter, der ikke genererer tilstrækkelig indtægter til at kunne opnå finansiering uden inddragelse af et tilskudselement.

Jeg kender endnu ikke andre landes konkrete holdning til forslaget. På baggrund af forhandlingerne om Fonden for Retfærdig Omstilling forventer jeg imidlertid, at der vil være generel støtte til etableringen af en mekanisme for retfærdig omstilling.

FO Regeringen er positiv over for etableringen af en mekanisme for retfærdig omstilling under den forudsætning, at mekanismen bidrager til at sikre højere klimaambitioner i EU. Regeringen støtter derfor også forslagets tredje søjle om en lånefacilitet til den offentlige sektor fra den Europæiske Investeringsbank, og samtidig finder vi det vigtigt, at EU's omstilling til klimaneutralitet overordnet skal gennemføres på en omkostningseffektiv og en socialt balanceret måde, hvorfor lånefaciliteten bør målrettes de regioner, hvor behovet er størst, herunder områder, som er meget afhængige af fossiler i deres energiforsyning.

Rasmus Nordqvist havde bemærket, at kun det langsigtede mål om klimaneutralitet i 2050 var nævnt, men ikke 2030-målene, som ellers også udgjorde en vigtig milepæl. Var det bevidst eller ubevidst?

Kim Valentin tilkendegav, at Venstre støttede forhandlingsoplægget, idet han understregede, at det var meget vigtigt for Venstre, at regeringen gik til forhandlingsbordet med et fokus på at

sikre kontrol med statsstøtten og minimering af andelen af statsstøtte. Dette fokus havde ministeren nævnt under punkt 1.

Om de direkte investeringer i den grønne omstilling fandt Venstre det vigtigt at hjælpe, hvor man får mest for pengene. I visse dele af Europa bruger man f.eks. stadig brændeovne, og der er det en god investering at omlægge til fjernvarme.

Peter Seier Christensen meddelte, at Nye Borgerlige ikke støttede forhandlingsoplægget. Partiet mente ikke, at Danmark skulle finansiere omstillingen i lande, der stadig var afhængige af fossile brændsler, blot fordi Danmark havde været foran og omstillet tidligt.

Erhvervsministeren fandt ikke Peter Seier Christensens udlægning fair. Ministeren pegede på, at omstillingen i andre lande ville komme dansk erhvervsliv til gavn ved at skabe nye markeder for den grønne teknologi, Danmark er mester i.

Jens Rohde fandt forslaget fremragende og støttede forhandlingsoplægget på vegne af Radikale Venstre.

Søren Søndergaard meddelte, Enhedslisten støttede forhandlingsoplægget.

Den fungerende formand konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Nye Borgerlige havde ytret sig imod det.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen kommentarer under dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen kommentarer under dette punkt.

Mødet sluttede kl. 11.26.